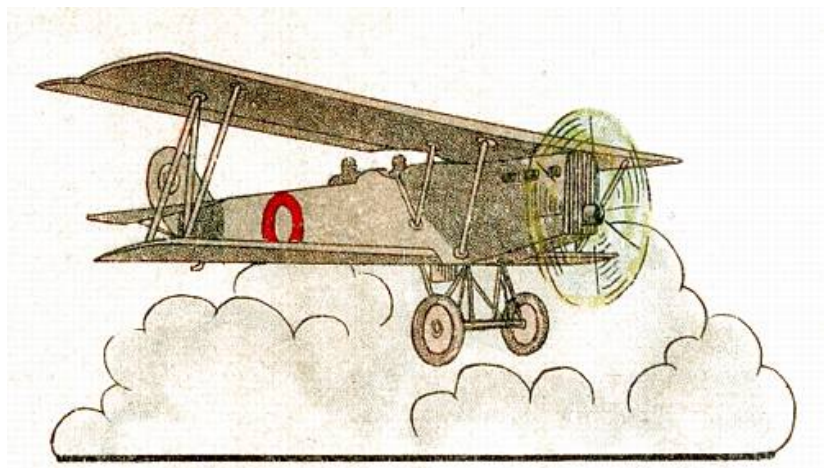

Udklipsark - Flyverkorpsset

Indledning

I artiklerne - Udklipsark: Danske Fly, cirka 1935, Del 1 og Del 2 samt Hærens Flyverkorps -Ballonparken omtalte jeg tre tegninger af to danske fly og en observationsballon.

Det viser sig nu, hvor jeg har været heldig at låne det originale udklipsark, at de tre udklip stammer fra et ark, der bar titlen *Flyverkorpsset*.

Flyverkorpsset var indtil 1. november 1932 betegnelsen på den enhed, der siden blev til Hærens Flyvertropper. Trods titlen viser den ene tegning dog et fly fra Marinens Flyvevæsen (hydroplanet *H.E. 8 (H.M. II)*).

I den følgende fremstilling omtales de af arkets motiver, som ikke berørt i de foregående artikler.

Kugleballonen *Dannebrog*

Blandt de forskellige ballontyper, som Ballonparken rådede over, var kugleballonen *Dannebrog*. Den blev (i 1934) anvendt af Ballonparkens ballonførere til - på friaftner - at vedligeholde deres træning samt til at uddanne nye ballonførere.

Fra 1912, hvor Hæren indførte sin første observationsballon, og frem til 1922, var observationsballonerne underlagt Fæstningsartilleriregimentet. Da regimentet nedlægges i 1922, overføres ballonerne til Generalinspektøren for Artilleriet. I 1932 oprettes så Ballonparken som en selvstændig afdeling, underlagt Generalinspektøren for Hærens Flyvertropper.

Tegningen viser kugleballonen udstyret med et Dannebrogflag som kendingsmærke. Denne nationalitetsafmærkning var egentligt afskaffet ved Kundgørelse for Hæren (K.f.H.) B.9/1917, hvoraf fremgår, at de hidtidigt benyttede splitflag erstattes af nationalitetsmærker af samme form som fastsat i K.f.H. B.8/1917, punkt 7, for Hærens flyvemaskiner.

Afmærkningen på ballonerne skulle dog være dobbelt så store, som mærkerne på flyene - med en diameter på den ydre ring på 2,40 m. Drageballoner skulle bære fire mærker, således at nationaliteten kunne fastslås såvel fra oven og ned, som fra begge sider. Kugleballoner skulle kun bære to sådanne mærker.

Pilot i faldskærm

I Betænkning vedrørende militært Flyvevæsen, udarbejdet i forbindelse med forsvarsordningen af 1922, omtales brugen af og behovet for faldskærme ved Flyverkorpsset:

"Da faldskærme for flyvemaskiner under Verdenskrigen er nået til en stor fuldkommenhed og i mangfoldige tilfælde har reddet menneskeliv, idet de navnlig er af betydning for øvede flyvere i tilfælde af maskinens brand eller f.eks. når en vinge brækker eller styreledninger brister, anser udvalget det for i høj grad værdifuldt, at Hærens Flyvevæsen til sine øvede flyvere kommer i besiddelse af f.eks. 5 sådanne, om muligt fra A.H.G. Fokker, Rokin 84, Amsterdam. Prisen antages at være 220 rigsmark pr. stk. De generer aldeles ikke flyveren, idet han sidder på dem som en pude. For mindre øvede flyvere, der i tilfælde som de nævnte, på grund af nervøsitet let hopper ud for tidligt eller for sildigt, i hvilket sidste tilfælde faldskærmen ikke får tid til at udfolde sig, er faldskærme derimod næppe til nogen nytte."

Om tegningen således forestiller en øvet flyver, der har forladt sit fly efter moden overvejelse, eller en mindre øvet, nervøs flyver, der har forladt sin maskine i utide, det må henstå i det uvisse ...

I midten af 1930'erne var flyverne udrustet med en flyverhjelme og et par flyverbriller, en svær eller let flyverdragt, et halstørklæde, forede handsker og et par pelsstøvler. Dertil kom en redningsvest og en faldskærm.

Fokker C I eller O-maskine (I O)

Flyet forestiller enten en Fokker C I eller en O-maskine (I O), der var en dansk videreudvikling af Fokker-maskinen.

To Fokker-maskiner blev leveret henholdsvis 30. september og 13. oktober 1923, og tre af en lidt ældre type blev bygget af Flyverkorpssets Værksteder i 1925. De var oprindeligt nummereret 2-6 (1 anvendtes ikke), men blev i 1926 omnummereret O-51 - O-55. Den sidste C I blev taget ud af tjeneste i 1933.

Fokker C I.

Fra Flyvevåbnets historiske Samling.

O-maskine (II O).
Fra Flyvevåbnets historiske Samling.

O-maskinen er omtalt i Udklipsark: Danske Fly, cirka 1935, Del 1. Billedet viser dog maskinen i den ensædede udgave *II O*, mens tegningen på udklipsarket tydeligt viser såvel pilot som observatør.

På tegningen anes en nationalitetsafmærkning på haleroret (sideroret). Denne afmærkning var gældende for Flyverkorpsset frem til 1928, hvorefter Hærens flyvemaskiner frem til 1939 alene bar kokarder på oversiden af øverste bæreplan, på undersiden af nederste bæreplan samt på siderne af kroppen, nær midten.

Bøje

Jeg er ikke klar over, om tegningen af bøjen er fri fantasi eller har et forlæg i virkeligheden. Ud fra den relativt store nøjagtighed, som tegneren har lagt for dagen i de øvrige motiver, er jeg er dog mest tilbøjelig til at antage det sidste.

Bøjens funktion kan meget vel have været et sigtepunkt eller en afgrænsning i forbindelse med landing af hydroplaner. En anden mulighed kunne være at fungere som vindpose.

R-maskinen

I Udklipsark: Danske Fly, cirka 1935, Del 1 har jeg forskellige mulige forlæg for tegningen af arkets store rekognosceringsmaskine. Jeg har siden stiftet bekendtskab med [Dansk Flyvehistorisk Forenings hjemmeside](#).

Her vises blandt andet en række billeder af R-maskiner, hvoraf det fremgår, at de rent faktisk var udstyret med to udstødningsrør, under motoren/kroppen. På tegningen er de temmelig overdrevne i forhold til fotografierne, men jeg vil alligevel betragte dem som et "bevis" på, at tegningen forestiller en R-maskine [1](#)).

Fokker C VM/33 (II R).
Fra Dansk Flyvehistorisk Forening.

Afslutning

Tak til Hans Snitker for lån af det originale udklipsark.

Adolph Holst: Danske Billeder. Flyverkorpsset. Serie 10. № 104.

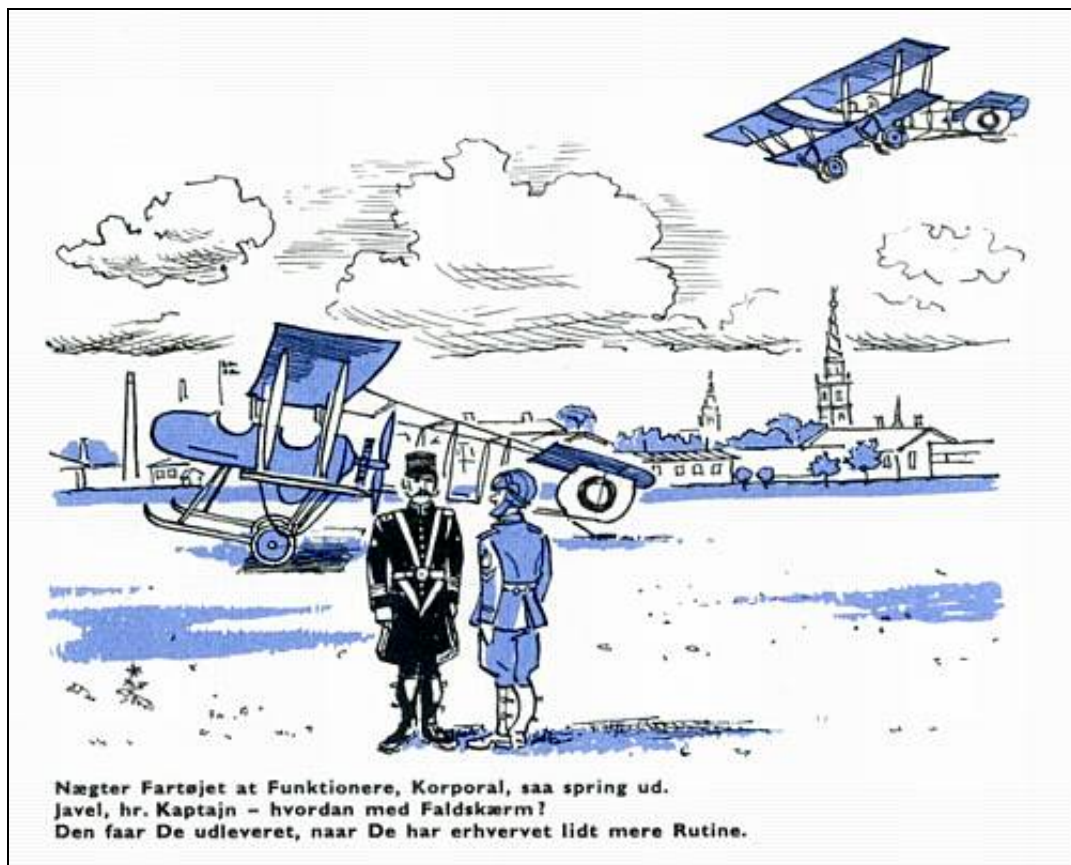
Kilder

1. *Det er rødt, det er hvidt - Nationalitetsafmærkning af danske militærfly gennem tiderne* af L.A.T. Ege, Fly Nyt, Flyverstabem, juni 1989.
2. *Ballonparken* af kaptajn T.A. Poulsen, i *Danmarks Hær, Bind I og II* under redaktion af kaptajn Hector Boeck, kaptajn S.E. Johnstad-Møller og kaptajnløjtnant C.V. Hjalf, Selskabet til udgivelse af Kulturskrifter, København 1934-1935.
3. *Grundbog for Flyvevåbnets Menige*, Chefen for Flyvevåbnet, Vedbæk 1972.
4. *Danske Uniformer 1900-1990 - Hæren og Flyvevåbnet* af Bjørn A. Nielsen, Tøjhusmuseet, København 1992, ISBN 87-89022-26-2.
5. *Danske Militærfly gennem 50 år - 1912-1962* af Hans Kofoed, Flyv's Forlag, København 1962.

Per Finsted

Noter

1) Af hjemmesiden fremgår endvidere, at cheferne for de to eskadriller (3. og 5. Eskadrille), der var udrustet med R-maskiner, foretrak, at eskadrillernes maskiner var udrustet med eller uden "motorringsskærme (*townend rings*)". Man eksperimenterede med disse beskyttelsesskærme i midten af 1930, men kaptajn E.K.S. Lærum, chef for 3. Eskadrille var ikke begejstret for dem, mens chefen for 5. Eskadrille, kaptajn C.C. Larsen, så anderledes på sagen. Indtil 1939, hvor skærmene blev obligatoriske var det således en måde at identificere fly fra den ene og anden eskadrille.

En situation fra Kløvermarken. Tegnet af Ove Thessen.
Fra Kilde 3.